

IPARJOGI SZEMLE

XXVII. évfolyam
Jahrgang



GEWERBERECHTLICHE
RUNDSCHAU

1933 január
Nr.

HAVI FOLYÓIRAT
MONATSSCHRIFT

Tagsági járulékként...
Jährlicher Bezugspreis

AZ IPARJOGVÉDELMI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

SZERKESZTIK: DR. BÁNYÁSZ JENŐ és DR. FAZEKAS OSZKÁR
SCHRIFTLLEITUNG:

Kiadja: az Iparjogvédelmi Egyesület — Herausgegeben von: Verein für Gewerblichen Rechtsschutz, Bud.
V. Alkotmány ucca 8.

A peres eljárás felfüggesztése*

— A jóhiszemű alperes védelme —

Írta: MESZLÉNY ARTUR egyetemi tanár, budapesti ügyvéd

Amily áldásosnak és erkölcsi szempontból tisztító hatásúnak bizonyult a TVT. az üzleti életben, oly tagadhatatlan viszont, hogy felidézte a tisztességtelen verseny egy újabb, veszedelmes és pusztító fajtát: a tisztességtelen verseny miatt indított perrel üzött tisztességtelen versenyt. A súlyos szankciók, amelyeket a TVT. alkalmazni rendel, az ideiglenes intézkedések lehetősége és romboló hatása, a megbélyegzés, amely már a per folyamatbátételével a felületes és tájékozatlan nyilvánosság előtt az alperest fenyegeti, a sajtóközlemények útján való dobraverés lehetősége, amely ellen hiába reagál az alperes akár a maga részéről a felperes ellen támasztott TV.-perrel, akár sajtójogi vagy rendes bünvádi úton, mert mire elégtételhez a legjobb esetben is jutna, már elvégezte a munkáját. Mindez szinte csábítja és ingerli a lazább lelkiismerettel bíró versenytársat arra, hogy akár minden alap nélkül, akár — ami még gyakoribb — jelentéktelen lappáliák-nak nagyképi felfújásával és szélesre taposásával kompromittálja ellenfelét. Megéltük azt is, hogy az összeomlás szélén álló vállalatok az elkerülhetetlen bukást azzal próbálták kikerülni vagy elodázní, hogy jóhírű és intakt nagy versenytársuk ellen a legnagyobb vehemenciával indítottak TV.-peret oly állítólagos visszaélések címén, amelyeket maguk is nap-nap után elkövettek, amelyek alig vagy egyáltalán nem lépik át a megengedettség határait, de amelyeket kifejezetten szankcionálnia mégis nehéz annak a választottbírósnak, amely hivatva van a verseny tisztasága fölött őrködni.

Az üzleti élet elvégre a megalkuvások és oportunitások területe, amelyen sok mindent lehet és kell elnézni, jelesen a mai súlyos viszonyok közepette, ami az erköles és tisztesség szigorú elveivel nem egyeztethető össze teljesen. De az ilyen csekélyebb lapszusokból ne kovácsolhasson fegyvert magának az, akinek magának százszorta annyi vaj van a fején, s ne használhassa fel végül is a választottbírósnak arra, hogy ellenfelét, aki kényes a jóhírére és semmi körülmények között nem kockáztathat egy abbanhagyásra kötelező ítéletet, alaposan megszarolja.

Az ilyen és hasonló számos visszaélés ellen hathatós fegyvert találni fölötte nehéz, mert ismét érvényesül az a circulus vitiosus, amelyre már a fentiekben egyszer céloztam. Az üzleti élet tisztasága fölött őrködni hivatott választottbírósnak ugyanis kénytelen a saját presztízse érdekében is a képzelhető legmagasabb és legszigorúbb erkölesi mértéket alkalmazni és nem lehet elnéző az előtte bizonyított legcsekélyebb elvétéssel szemben sem. A rendes bíróság viszont — és élen a kir. Kúria — nem mondhat mást, mint azt, hogy „elvégre mi nem vagyunk kereskedők, nem ismerhetjük legkisebb részleteiben az üzleti életet és az abban uralkodó etikát, de nem is lehetünk lazább erkölesi felfogást tanusítók, mint ennek a társadalmi osztálynak a kérdések eldöntésére hivatott szervei, tehát: magunkévá tesszük a választottbírósnak és zsűrik erkölesi álláspontját“. Innen van, hogy egyes kérdésekben a kir. Kúria is oly drákói álláspontot foglal el, hogy kérdés, vajjon nem köti-e gúzsba éppen a tisztességes reklámot, a jogosult üzleti élelmességet és a legalkalmasabbak érvényesülését.

* Kivonatos ismertetés dr. Meszlény Artur egyet. tanárnak a tisztességtelen verseny védelmére alakult Nemzetközi Liga 1933. évi berlini kongresszusán előterjesztendő előadásából.

Igy pl. a versenytárs árujának a saját áruval szembeállítását kimondó tilalom a silányabb áru javára oly előny biztosít, amely egyenesen közérdekellenes. Nem vitázom azon, hogy adandó esetben a kir. Kúria bizonyára meg fogja találni a helyes mértéket és tágitani fog elvi álláspontján. De az alsóbíróságok tömeges gyakorlata ez állásfoglalás nyomán oly szertelenségeket mutat fel, amelyek addig is súlyosan érinthetik az üzleti forgalom szabadságát.

Messe vezetne itt bíráló alá vonni a felmerült orvoslási indítványokat. Leggyakorlatibbnak és a bíróságok tehermentesítése szempontjából éppúgy, mint az anyagi igazságából legmegfelelőbbnek azt az — értesülesem szerint avatott helyről már kezdeményezett — eszmét tartom, amely talán némileg módosítva a következőkben áll: ha a rendes bíróság úgy találja, hogy a keresetben előadott panasz jelentéktelen sérelemre vonatkozik, vagy ha valószínű, hogy a keresetindítás csak bosszantásra, vagy a felperes javára szolgáló reklám céljából történt, vagy ha alperes igazolja, hogy a sérelem beugratás eredménye: a rendes bíróság az eljárást hatáskör hiánya okából hivatalból is szüntethesse meg és a netán fennforogni látszó csekélyebb rendellenesség fegyelmi úton való megtorlása végett az ügyet tehesse át az illetékes kereskedelmi és iparkamarához.

Analógia: a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930. évi XXXIV. tc. 125. §-a: „Ha a vád tárgya vétség vagy kihágás és a bűnösség oly csekély s a cselekmény tárgyi súlya annyira jelentéktelen, hogy büntetés sem a jogrend védelme, sem a sértettnek nyújtandó elégtétel érdekében nem mutatkozik szükségnek, a bíróság az ítélethozatalt mellőzheti és az eljárást végzéssel megszüntetheti“. A megszüntető határozat már önmagában azt az elégtételt szolgáltatná az alperesnek, hogy komoly panaszra ellene ok nines, s az azzal a felperesre háruló perkölttség (ellentétben a te. fent idézett 125. §. 2. bek.-ben foglalt rendelkezéssel!) automatikusan hatna abban az irányban, hogy ne árásszák el — miként jelenleg történik — lappáliákkal a kir. törvényszékeket s vonják el a bírói erők nagy számát komolyabb és érdemesebb munkától.

Ki állapítsa meg valamely üzleti magatartás erkölcsös vagy erkölcstelen voltát?

Ez a kérdés foglalkoztatta és tartotta izgalomban a magyar kereskedő- és iparosköröket, amidőn a versenytörvény javaslata megjelent. Ki fogja vajjon megállapítani valamely üzleti magatartás erkölcsös, vagy erkölcstelen voltát. Egy német jogi lapban (M. & W.) olvassuk most egy előkelő jogász tollából a következő sorokat:

— Milyen érzést kelthet egy laikusban, ha őt tisztességtelen versennyel vádolják, jóllehet cselekedetének nem volt semminő tisztességtelen célzata, gondolata. És mennyivel különösebb lesz mindez, ha éppen a Reichsgericht fogja TV.-ben marasztalni, miután a két első fórum felmentette. Mint látjuk tehát, „nem szakembertől, sokszor egész egyszerű emberektől finomabb erkölcsei érzéket, becsületérzést követelünk, mint a két első fórum bírától, akik a cselekménynek a tisztességtelen versenytörvénybe ütköző voltát meg nem állapították“.

— Mindenesetre a laikus számára a cselekmény meg nem engedett voltának indokolása sokkal érthetőbb lesz, mintha a cselekmény meg nem engedett voltát annak tisztességtelenségével magyarázzuk.

g kell, hogy állapítsuk tehát, hogy a tisztességtelen révny kiművelése, kifinomítása, eltekintve egyes tülöl, — jogos és kívánatos. E tevékenység kiindulázonban nem minden esetben a generális klauzula, a „egytelen“, az „erköletelen“, eljárás hangoztatása, ha üzleti magatartás meg nem engedett volna kell, hogy

Jury intézményét, illetve a laikus elemnek a versenykérdésekbe való bevonását, a kamarák mellett működő eszi testületeket ma már úgyszólván valamennyi kamaránegtaláljuk. Általános a törekvés, hogy e testületek (bigok, tanácsok, egyeztető hivatalok), mint a magyar bírósági eljárásba *szervesen* bekapcsolóssanak.

a felvilágosítás, a bírói intézkedésben való megnyugzóhíszemű, az elkövetett cselekmény helyes erkölcsi esérére való nevelés.

„E az út a Jury felé!...“

Az ajándékozás és ráadás kérdését szabályozó német rendelkezés kevésse elégti ki a rendelet híveit, mint ellenzőt. Alapelvek számtalan kivétellel történő áttörése, a rendelt gyakorlati célját nagyrészt meghiusította, úgyhogy emlékeztető eredmény ezen szabályozástól nem várható. Ehelyütt is hangoztatjuk ama ismételt el foglalt álláspontunkat, hogy a ráadás, az ajándékozás kérdését törvényszakaszokkal szabályozni nem lehet. Ami erköletelen, az a verseny törvény 1. §-ába ütközik és e szakasz védelmet kell, hogy nyújtson a tisztas, egyenes és a közönség által könnyen ellenőrizhető versenyszakaszokkal dolgozó kereskedelemnek és iparnak.

A védjegyes áruk fix árának védelme és az árkalkuláció. A magyar, német, francia, osztrák, angol és amerikai bíróságok és kamarák elvi állásfoglalásából megállapíthatjuk, hogy a márkás áruk árvédelmének a kérdése a szabadforgalomból kivont, az áruk szabad versenyét nem érintő, magántulajdonban lévő áruk fix árát szabályozza. A közönség és a viszonteladó érdekét egyaránt szolgálja. Előbbi a védjegyes áruk azonos minőségében, utóbbi pedig a propaganda által közismertté és keresetté vált új áruk eladási lehetőségében találja meg a maga jogos érdekeit.

Az árkalkuláció kérdése, figyelemmel arra, hogy a védjegyes áru áralakulása a kizárólagosságot biztosító védjegyjog természetéből ered, arra támaszkodik, — nézetünk szerint a versenyjog keretén belül nem mérlegelhető. De egyébként is a védjegyes áru magas ára, a védjegyes áruk szabadversenyében kétségkívül alul marad, mivel a vevő a védjegyes áruknál kizárólag magasabb kultúrigrónyének és a propaganda erejének, avagy az áru gazdaságosabb kihasználhatóságának, a fogyasztó kényelmének hatása alatt áll, amely jobb, frissebb, izlésebb védjegyes áruval, élénkebb, megkapóbb propagandával eredményesen ellensúlyozható.

A felvilágosítás és tanácsadás versenyjogi vonatkozásai. (Ajánlásorok.) E kérdés panasz formájában ismételt felmerült. A német joggyakorlat szerint a felvilágosítás-adót az ajánlat gondatlanságáért általában felelősség nem terheli. Tartozik azonban lelkiismeretes felvilágosítást adni, *Gondatlansága* azonban a konkrét eset körülményei szerint tisztességtelenné is válhat az esetben, amidőn gondatlansága *oly nagyarányú*, hogy az már *lelküismeretlenségnek* tekinthető. Így az üzlet-tulajdonos — főképen a későbbi főnökkel szemben — felelős az elbocsátott alkalmazottaknak, a szokásos elismerő szavakat meghaladó dicséret szavakkal telített *bizonyítványban foglalt adatokból nyert „feltétlen rátermettség“ helytálló voltaért.* Sok esetben jogunk van hallgani; ha azonban beszélünk, szavainknak a valóságot fedniök kell — és bizalmas felkérés esetén *tudatosan* egyes súlyos ténykörülményeket elhallgatni nem szabad. A munkaadó korábbi alkalmazottjairól nyilatkozni nem köteles, ha azonban véleményt nyilvánít, az abban foglaltaknak fedniök kell a valóságot. Oly klauzula — mely a felelősséget még súlyos gondatlanság esetére is kizárja — semmis.

Joggyakorlat

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Jury elvi jelentőségű határozatai. A Jury legutóbb tartott ülésében állást foglalt a reklámélet legfontosabb — és a kereskedelmi és iparoskörök — részéről igen sokat vitatott kérdésekben. A Jury *nem emel* kifogást az olesó áron forgalomba hozott és a kirakatokban elhelyezett úgynevezett *reklám-cikk*ek osztogatása ellen, — úgyszintén megengedett eszköznek tekinti az áruknak beszerzési áron való *kínálását is. Mindenki annak ad, akinek akar és oly áron, amelyet a saját*

üzleti érdekeivel összeegyeztethetőnek tart. Nem tekinti tisztességtelen versenynek az áruknak „*Beszerzési áron*“ történő hirdetését sem, feltéve, hogy a hirdetés megfelel a valóságnak. Az ily hirdetések azonban a Jury *oly alkalmi árusítások*nak minősíti, amelyek a *kiárusítással egy tekintet alá esnek.* A Jury tehát *módot* akar nyújtani az érdekeltségnek arra, hogy az ily kiárusításokat a kamarák által ellenőriztet-hessék. Hirdető a „*beszerzési áron*“ hirdett árukról *jegyzéket* tartozik adni és az ily árukat az üzlet egyéb áruitól *elkülönteni.* Tisztességtelen versenynek minősíti azonban a Jury a forgalmi áruknak *állandóan és rendszeresen* beszerzési áron, vagy beszerzési áron alul történő *eladását, vagy hirdetését.* Az ily üzleti gesztio ugyanis ellenkezik az üzletvitel alap-elveivel. A kereskedő állandóan beszerzési áron nem adhat el. Ugyancsak az üzleti erkölcsbe ütköző reklámeszköznek tekinti a Jury a költségesebbnek látszó újsághirdetések *közvetítése helyett,* egy egész szakmához tartozó áruknak *állandóan* beszerzési áron, vagy azon alul történő eladását. (Amikor a fűszeres beszerzési áron, vagy alul adja az *üzletkörén kívül eső,* avagy a reklám-cikkét képező textil- és cipőárukat, míg viszont a textil- és cipőkereskedő a fűszerárukat.) E reklámeszközök útján a versenyvállalatok, habár önkéntelenül is, a tőlük idegen, vagy távolálló szakmák tönkretételén át kívánják a saját önös érdekeiket szolgálni. Végül foglalkozott a Jury az *ajándékozás* és a „*törpe-*“, „*görbe-*“ *súlyok* reklámozásának és kijánlásának a kérdésével. A Jury álláspontja szerint a versenyvállalatok az *árak leszállításával* és ne ajándékozásokkal, avagy a közönség *játékszenvedélyére* alapított *üzletekkel* versenyezzenek, továbbá ne alkalmazzanak oly, a kereskedelmi forgalomban szokásos súlymennyiségtől eltérő súlymegjelöléseket (görbe-súlyok), amelyek a közönség meg-tévesztésére alkalmasak lehetnek.

Ajándékozás. Nem tekinthető tisztességtelen versenynek általában valamely cég részéről oly gyártmányok, készítmények, tárgyak ingyen, azaz *minden ellenérték és kötelezettség nélkül* való osztogatása, amelyek *kifejezetten reklám-cikk*ek szolgálnak, az *első pillanatra* mindenki által felismerhető *reklám-tárgyak*nak tekinthetők, avagy feltűnő *reklámfelírásokkal* vannak ellátva. E szokásos, a figyelmességek határát meg nem haladó reklámtárgyak osztogatása tehát megengedett reklámeszköz, *tekintet nélkül az illető tárgyak származására,* hogy t. i. a «*reklámtárgy*» az illető vállalatról vagy más vállalatról származik-e. Ezen keretben fokozottan *reklám-cikk*eknek tekinthetők a nem mindennapi szükségletet jelentő cikkek, főleg a gyermekek által kedvelt játékszerek és hasonló tárgyak. Ez «*ingyen*»-tárgyak *hirdetését* azonban feltétlenül kifogásolja. (I. 6996/1932. IV.)

A forgalmi áron alul — silányabb minőség. Kifogás alá esik és meg nem engedett üzleti eljárás, ha az olesóság oka az áru *silányabb* belértékében, *selejtés* voltában leli magyarázatát. A Jury súlyt helyez arra, hogy az áron alul árusító kereskedő az olesó árusítás okát pontosan jelölje meg, az áru silányabb minőségét, selejtés voltát pedig ne hallgassa el. (I. 6996/1932. IV.)

Blockk gyűjtése. A Jury álláspontja szerint amennyiben az üzleti eljárás kifejezetten *forgalmi rabatt* jellegével bír, vagyis a versenyvállalat a vásárolt áruk után kifizetett összegből a visszafizetést előre meghatározott áruban, a vételár pontosan megjelölt százalékában eszközli, ez üzleti eljárás kifogás tárgyává nem tehető. (I. 6996/192. IV.)

A védjegyes név egyes betűinek az áruban való elhelyezése. A vevő jutalmat kap, ha az általa megvett áruban elrejtett betűkből egy nevet összeállít. A Jury álláspontja szerint ezen *ajándékozási* mód, mint a *játékszenvedély* felkeltésére alkalmas üzleti eljárás a lottójövedéki kihágás alá esik. A verseny törvény szempontjából oly irányban kifogásolható, hogy a nyújtott szolgáltatás túllépi-e a szokásos figyelmességek határát; ennek a megállapítása azonban esetenként mérlegelendő. (I. 6996/1932. IV.)

A távozó alkalmazottakra vonatkozó üzleti közlések kifogás tárgyává csak az esetben tehető, ha a volt munkaadó a körlevelet *ismételtlen szétküldi* és pedig *oly beállításban,* amely az illető alkalmazottak távozásának körülményeit ferde megvilágításba helyezheti. (I. 6996/1932. IV.)

Felelős szerkesztő: dr. Fazekas Oszkár

Szerkesztőség: V, Alkotmány ucca 8., III. em.

Aut. 264—03

Kiadóhivatal: VII, Erzsébet körút 5., I. em.

Telefón: József 462—99